

FILM A FILOZOFIE
V.
10. 5. 2018

Andrea Slováková

Ústav filmu a audiovizuální kultury FF MUNI
andreas@dokument-festival.cz

Filozofická produktivita experimentálního filmu

Strukturální film je kinematografickou reprodukcí lidské mysli.

P. Adams Sitney

VS.

Avantgardní filmy nejsou teoretické.

Noël Carroll

VS.

Experimentální filmy navrhuji filozofické hypotézy týkající se samotného média.

Jinhee Choi

Filozofická produktivita experimentálního filmu

Vztah avantgardních filmů a teoretického myšlení.

Noël Carroll

- může vyžadovat rozšíření teorie
- může vyžadovat zúžení, upřesnění teorie
- může teorii vysvětlovat
- může teorii ilustrovat

Požadavek obecnosti a ověřitelnosti.

Filozofická produktivita experimentálního filmu

Experimentální filmy navrhuji filozofické hypotézy týkající se samotného média.

Jinhee Choi

- kognitivní a estetická hodnota
- může ukázat nové možnosti média
- poskytuje divákovi vědomost vycházející ze zkušenosti
- může přimět diváka, aby přehodnotil či pozměnil svoje koncepce vnímání filmu

Filozofická produktivita experimentálního filmu

- příklad: materiální film, film pracující s lepením objektů přímo na filmový pás (film nemusí být pouze fotografický záznam či reprezentací předkamerové (pro-filmické) události)
- zásadní pro experimentální film: originalita a konzistence: prezentuje novou hypotézu, inovaci (vnímání, užití) média; pokud má film nést filozofickou myšlenku (konceptci), musí být konzistentní hyporéza, kterou navrhuje, s „důkazy“ (argumenty), které film sebou předkládá

Peter Tscherkassky

Mistr práce s found footage, studoval politické vědy a filozofii, vytvořil více než 30 filmů, je kurátorem, zakládajícím členem distribuční společnosti Sixpack, o filmu také píše.

Instructions for a Light and Sound Machine (2005)

Coming Attractions (2010)

The Exquisite Corpus (2015)

Peter Tscherkassky

Instructions for a Light and Sound Machine (2005)

Hrdina snímku kráčí ulicí, náhle si však uvědomí, že podléhá příšerným náladám několika diváků a že je vydán napospas filmovému tvůrci. Hrdinně se brání, je však odsouzen k popravě na šibenici, kde zemře filmovou smrtí skrze roztržení samotného filmu.

Peter Tscherkassky

Kreuzritter (1979/80)

Erotique (1982)

Freeze Frame (1983)

Motion Picture (La Sortie des Ouvriers de l'Usine
Lumière à Lyon) (1984)

Shot-Countershot (1987)

L'Arrivée (1997/98)

Outer Space (1999)

Dream Work (2001)

Gustav Deutsch

Jeden z nejvýznamnějších současných představitelů avantgardní kinematografie. Precizní badatel v archivech, katalogizátor. Klíčové v jeho tvorbě jsou analytické, srozumitelně strukturované found footage eseje o povaze filmu.

Gustav Deutsch

FILM IST. (1-6; 7-12), 2002, 93 min

Po snímku *Film je* (1-6), věnovanému vědeckému filmu jako laboratoři, kde se rodí skutečný experiment (1 Pohyb a čas 2 Jasně a temné 3 Nástroj 4 Materiál 5 Okamžik 6 Zrcadlo), pracuje režisér v dalším díle především s hraným filmem, ilusionismem prvních záznamů varieté, s prvními pokusy studiového filmu.

Gustav Deutsch

FILM IST. a girl & a gun, 2008, 93 min

Kinematografická vize v pěti aktech (Genesis, Paradeisos, Eros, Thanatos a Symposion), složená z dávných pornografických, vědeckých a propagandistických snímků, inspirovaná Godardovým: Všechno, co potřebuješ k tomu, abys udělal film, je holka a revolver.

Gustav Deutsch

Welt Spiegel Kino, 2005, 93 min

Kino jako místo dění filmu stává výchozím bodem, od něhož se odráží život jeho diváků – každý ze 3 dílů začíná obrazem situace před konkrétními kiny (Vídeň 1912, Surabaya 1929, Porto 1930).

kompilace z rodinných filmů

- Peter Forgács – cyklus Soukromé Maďarsko (15 dílů), 13 dalších filmů a instalací – např. Wittgensteinův traktát, El Perro Negro
- Jan Šikl – cyklus Soukromé století
- Marek Šulík – Konzervy času

rodinný film

není přítomen silný záměr, spíše touha uchovat vzpomínky
filmování v rodinném kruhu nemá vždy za cíl natočit film, je
odvislé od kolektivní hry a jeho ospravedlnění je často
jen samotný okamžik natáčení

k filmu se zpravidla nevrací, aby jej sestříhal, ale promítá se
tak, jak byl natočen

neklade si stejné otázky tvůrčí ani finanční či sociální –
rodinný filmař stojí mimo sféru kinematografie

stmelit rodinnou skupinu.. pohledy směřované do kamery
označují kameru a toho, kdo filmuje, za centrum aktivity

Péter Forgács

Mediální umělec, „filmový alchymista“ a zakladatel archivu amatérského filmu v Budapešti Péter Forgács (1950) je jedním z nejvýznamnějších představitelů metody found footage.

Cyklus Soukromé Maďarsko (1999)

Wittgenstein Tractatus (1992)

István Bibó, fragmenty (2002)

El Perro Negro: Příběhy ze španělské občanské války (2005)

Jsem von Höfler (Variace na Werthera) (2008)

Wittgensteinův Traktát

Maďarsko, 1992, 35 min

Meditativní interpretace slavného díla Tractatus logico-philosophicus, ve které citace z knihy prostupují koláží záběrů z archivních rodinných filmů, posunuje strohý jazyk raného Wittgensteina k enigmatickému vyjadřování Wittgensteina pozdního.

literatura

Corrigan, Timothy: *The Essay Film: From Montaigne, After Marker*. Oxford University Press 2011 (poslední kapitola česky na dokrevue.cz)

Lopate, Phillip. „In Search of the Centaur: The Essay-Film“. In: Warren Charles: *Beyond document: essays on nonfiction film*. Wesleyan 1996

Richter, Hans: „Der Filmessay: eine neue Form des Dokumentarfilms“. Nationalzeitung 1940. Reprinted in: *Schreiben Bilden Sprechen*, ed. Christa Blumlinger a Constantin Wulff, Vienna Sonderzahl 1994.

Rascaroli, Laura: *The personal camera: Subjective Cinema and the Essay Film*. Wallflower Press 2009

literatura

Kino Ikon, č. 1, ročník 9, 2005

DO, č 3. Sborník textů o dokumentu. JSAF, Jihlava: 2005

Leyda, Jay: *Films beget Films. A Study of Compilation Film*. Hill and Wang, New York 1964

Wees, William C.: *Recycled Images. Art and Politics of Found Footage Films*. Anthology Film Archives, New York 1993